

บทที่ 10

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กพิเศษ

วัตถุประสงค์

เมื่อนักศึกษาได้เรียนจบบทนี้แล้ว นักศึกษาจะสามารถ

1. บอกได้ว่าเด็กพิเศษคือใคร มีกี่ประเภท อะไรบ้าง
2. อธิบายได้ว่าเด็กพิเศษแต่ละประเภทมีลักษณะพิเศษ ทางด้านใดบ้าง
3. เสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กพิเศษบางประเภทได้
4. อธิบายหลักสำคัญทางจิตวิทยาที่ครูควรปฏิบัติต่อเด็กแต่ละประเภทได้

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเด็กพิเศษ

ในบางโรงเรียนครูมักจะไต่ถามคำถามเช่นนี้บ่อย ๆ เช่น “ทำไมเด็กบางคนต้องสอนซ้ำแล้วซ้ำอีกก็ยังไม่เข้าใจ จนครูเองก็เกิดความเบื่อระอาไม่อยากสอนอีกเลย”

“เด็กบางคนชอบถามอะไรพิลึก ๆ จนครูเองก็ตอบไม่ได้”

“เด็กบางคนน่าสงสารเป็นโพลีโอก็อุตสาห์มานั่งเรียน”

“เด็กบางคนพูดที่ไรเพื่อนหัวเราะทุกทีเพราะเป็นเด็กพูดติดอ่าง เพื่อนล้อมากเข้าก็ไม่อยากมาเรียน” เป็นต้น ซึ่งจากคำถามเหล่านี้ ผู้เป็นครูก็มักจะนั่งวิตกกังวลว่าจะแก้ปัญหาของเด็กเหล่านี้ได้อย่างไร เพื่อจะไม่นำมาเป็นปัญหาของห้องเรียนต่อไป และจะมีวิธีการจัดระบบการเรียนการสอนอย่างไรที่จะช่วยให้เด็กเหล่านั้น สามารถเรียนร่วมกับเด็กคนอื่น ๆ และได้บรรลุเป้าหมายของตนเองได้ตามเอ็กต์ตาพของตน ดังนั้นในบทนี้จะได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กพิเศษแต่ละประเภท ตลอดจนข้อเสนอแนะที่ครูควรจะมีปฏิบัติแก่เด็กพิเศษเหล่านี้ด้วย

ความหมายของคำว่าเด็กพิเศษ

เด็กพิเศษมาจากภาษาอังกฤษว่า “The Exceptional Children” ซึ่งตามพจนานุกรม นั้น คำว่า “Exceptional” หมายถึง สิ่งที่มีลักษณะพิเศษหรือผิดปกติไปจากธรรมดา หรืออาจจะมีลักษณะเด่นในบางสิ่งบางอย่างก็ได้

นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของคำว่า “เด็กพิเศษ” (Exceptional Children) ไว้ต่าง ๆ กันเช่น

เคิร์ก (Kirk, 1972) กล่าวว่า “เด็กพิเศษ” หมายถึงเด็กที่มีลักษณะเบี่ยงเบนไปจากเด็กปกติทั่วไปในด้าน

1. ลักษณะของสมอง (Mental Characteristics)
2. ความสามารถในการสัมผัส (Sensory Ability)
3. ลักษณะของร่างกาย (Physical Characteristics)
4. พฤติกรรมทางสังคมหรืออารมณ์ (Social or Emotional Behavior)
5. ความสามารถในการสื่อสาร (Communication Ability)
6. ความบกพร่องในหลาย ๆ ด้าน (Multiple Handicap)

ดอลล์ (Doll, 1963) กล่าวว่า “เด็กพิเศษ” หมายถึงเด็กที่มีลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งทำให้มีอุปสรรคในการที่จะเรียนหรือกระทำบางสิ่งบางอย่างร่วมกับบุคคลธรรมดา เช่น อาจจะมี ความบกพร่องในเรื่องของโครงสร้างกระดูก การทำงานของกล้ามเนื้อ ระบบด้านการเห็น การ

มีปัญหาทางด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา เจตคติ ความบกพร่องทางการพูด และรวมทั้งเด็กที่มีความสามารถพิเศษ หรือเด็กอัจฉริยะด้วย

สรุปได้ง่าย ๆ ว่า เด็กพิเศษ หมายถึงเด็กที่มีลักษณะการเจริญเติบโต หรือมีพัฒนาการที่แตกต่างไปจากเด็กปกติอย่างเห็นได้เด่นชัดในเรื่องของสติปัญญา (Intellectual) ร่างกาย (Physical) อารมณ์ (Emotion) และสังคม (Social) ซึ่งจะได้ศึกษาในรายละเอียดต่อไป

2. ประเภทของเด็กพิเศษ

เด็กพิเศษ สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. เด็กที่มีความผิดปกติทางสมอง (Mental Deviate) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

1.1 เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำ (Children with Low Intelligence) ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1.1.1 เด็กปัญญาอ่อน (Mental Retarded)

1.1.2 เด็กเรียนช้า (Slow Learner)

1.2 เด็กที่มีระดับ สติปัญญาสูงหรือเด็กอัจฉริยะ (The Intellectually Gifted Child)

2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (Auditory Impairment) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิด

คือ

2.1 เด็กหูหนวก (Deaf)

2.2 เด็กหูตึง (Hard of Hearing)

3. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น (Visual Impairment) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ

3.1 เด็กตาบอด (Blind)

3.2 เด็กที่มองเห็นเพียงเลือนลาง (Partially Sighted)

4. เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด (Speech Impairments)

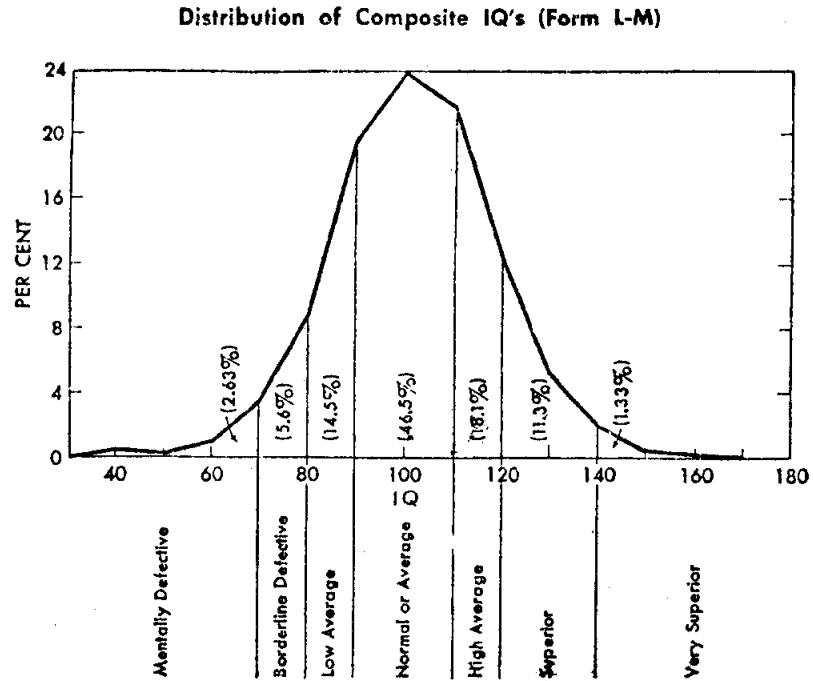
5. เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์ (Emotion Disturbances)

6. เด็กที่มีความพิการทางร่างกาย (Orthopedic Handicaps)

เด็กที่มีความผิดปกติทางสมอง

จากการศึกษาของเทอร์แมน (Terman, 1960) เกี่ยวกับระดับเกณฑ์ภาคเขาวงกต หรือ I.Q. (Intelligence Quotient) จากแบบทดสอบของสแตนฟอร์ด-บินเน็ต (Stanford-Binet) พบว่ามีการกระจายเป็นโค้งปกติ ดังนี้

แผนภูมิที่ 1

Source: Adapted from Lewis M. Terman and Maud A. Merrill, *Stanford-Binet Intelligence Scale, Manual for the Third Revision Form L-M* (Boston: Houghton Mifflin Company, 1960), p. 18.

ประเภทของเด็ก	ระดับ I.Q.	จำนวน (%)
เด็กที่มีความบกพร่องทางสมอง (mentally defective)	ต่ำกว่า 70	12.63
เด็กสมองที่บ (borderline deficient)	70-80	5.60
เด็กสติปัญญาต่ำกว่าปกติเล็กน้อย (low average)	80-90	14.50
เด็กปกติ (normal หรือ average)	90-110	46.50
เด็กสติปัญญาสูงกว่าปกติเล็กน้อย (high average)	110-120	18.10
เด็กฉลาด (superior)	120-140	11.30
เด็กฉลาดมาก (very superior)	140 ขึ้นไป	1.33

จากแผนภูมิที่ 1 จะพบว่าคนปกติทั่วไปจะมี I.Q. ระหว่าง 90-110 ดังนั้นเด็กที่จะนำมาศึกษาในเรื่องของเด็กพิเศษนั้นจะมี 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่มี I.Q. ต่ำกว่า 90 และพวกที่มี I.Q. สูงกว่า 120 ขึ้นไป นั่นคือ เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำและเด็กอัจฉริยะ นั่นเอง

ความหมายและประเภทของเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำ

เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำ หมายถึงเด็กที่มีระดับ I.Q. ต่ำกว่า 90 นั่นเอง ส่วนประเภทของเด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำนั้น จะสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้หลายวิธี เช่นทางด้านการแพทย์ จะแบ่งเด็กพวกนี้ ออกตามลักษณะของรูปร่าง ของความพิการ เช่น พวก mongolism, crinism เป็นต้น ทางด้านสังคมสงเคราะห์ได้แบ่งเด็กเหล่านี้ออกตามความสามารถในการปรับตัว ความเป็นตัวของตัวเอง ส่วนทางด้านการศึกษาได้แบ่งตามระดับเกณฑ์ภาคเชาวน์ หรือที่เรียกว่า I.Q. ได้ดังนี้

1. เด็กปัญญาอ่อน
2. เด็กเรียนช้า

1. เด็กปัญญาอ่อน (Mental Retarded)

สมาคม AAMD (The American Association on Mental Deficiency) ซึ่งทำงานเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาได้ให้ความหมายของปัญญาอ่อนว่า หมายถึงเด็กที่มีพัฒนาการตั้งแต่เยาว์วัย ทางด้านองค์ประกอบของสติปัญญาต่ำกว่าปกติ ซึ่งมีผลต่อการปรับตัวของเด็ก (Grossman, 1973)

เด็กปัญญาอ่อนแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มย่อยดังนี้

1. **เด็กปัญญาอ่อนมาก (Custodial Mental Retardation หรือเรียกย่อ ๆ ว่า C.M.R.)** เด็กกลุ่มนี้จะมี I.Q. ระหว่าง 0-35 เป็นเด็กที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้เลย ต้องมีผู้คอยดูแลให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา ไม่สามารถที่จะเข้าสังคมตลอดจนไม่สามารถรับรู้เกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจภายในบ้านได้ เด็กกลุ่มนี้จะไม่จัดอยู่ในระบบการศึกษา

2) **เด็กปัญญาอ่อนที่สามารถฝึกหัดได้ The Trainable Mentally Retarded Child หรือเรียกย่อ ๆ ว่า T.M.R.)** เด็กกลุ่มนี้มี I.Q. ระหว่าง 35-55 เด็กเหล่านี้ไม่สามารถจะให้เรียนร่วมกับเด็กปกติได้ จะมีพัฒนาการเพียง 1 ใน 4 ของเด็กปกติ ซึ่งมีความสามารถเท่ากับเด็กประถม 1 สามารถอ่านและเขียนขั้นต้นได้ ช่วยตนเองได้ดี ทำงานบ้านง่าย ๆ ได้ มีความรับผิดชอบในช่วงเวลาสั้น ๆ แต่ก็ยังต้องการผู้แนะนำอย่างใกล้ชิด เมื่อมีวุฒิภาวะจะสามารถทำงานช่าง หรืองานธุรกิจได้แต่ไม่สามารถทำงานธุรกิจที่ต้องแข่งขัน ก่อนทำงานต้องได้รับการฝึกก่อน

3) **เด็กปัญญาอ่อนที่สามารถเข้ารับการศึกษได้ (The Educable Mentally Retarded Child หรือเรียกย่อ ๆ ว่า E.M.R.)** เด็กกลุ่มนี้มี I.Q. ระหว่าง 55-75 เด็กเหล่านี้ไม่สามารถที่จะเข้าเรียนตามปกติได้ สามารถเขียนหนังสือได้เพียง 1 ใน 3 ของเด็กทั่วไป ซึ่งมีความสามารถเท่ากับเด็กชั้นประถม 5 และ 6 สามารถอ่าน เขียน สะกดคำ และคำนวณได้แต่ก็ได้ไม่มากนัก สามารถติดต่อพูดคุยกับคนอื่นได้ ปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างอิสระ ตลอดจนสามารถประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือตนเองได้

ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปัญญาอ่อน

1. มีความสนใจสั้นหรือไม่สนใจ เด็กพวกนี้ถ้าหากว่าเรียนร่วมกับเด็กปกติแล้วจะรู้สึกเบื่อหน่าย ผู้เป็นครูต้องคอยกระตุ้นให้เด็กมีความเพลิดเพลินในการเรียน หรือการทำงาน โดยแบ่งช่วงเรียนให้เป็นช่วงสั้น ๆ ทำซ้ำ ๆ และให้รางวัลบ่อยกว่าเด็กอื่น (Sawrey and Telford, 1971)

2. เด็กไม่ค่อยเข้าใจเรื่องนามธรรม สามารถเข้าใจความคิดรวบยอดและภาษาได้ยาก การเรียนมักจะเรียนได้ช้า กว่าปกติมาก ครูก็ควรจะต้องจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับความสนใจของเด็ก ตลอดจนใช้คำอธิบายง่าย ๆ และมีอุปกรณ์ประกอบการสอนด้วย

3. เด็กไม่สามารถเห็นความคล้ายคลึงกันได้ เช่น ไม่ทราบว่า น กับ ม คล้ายกันอย่างไร ไม่ค่อยเข้าใจเหตุผล ดังนั้นครูต้องสอนสิ่งง่าย ๆ

วิธีการจัดการศึกษาให้แก่บุคคลปัญญาอ่อน

เนื่องจากเด็กปัญญาอ่อนมีลักษณะของการเรียนรู้ที่แตกต่างไปจากเด็กปกติ ดังนั้น การที่เราหวังจะให้เด็กพวกนี้มีความรู้เท่าเทียมกับเด็กปกติ ทั่ว ๆ ไปย่อมเป็นไปได้ แต่อย่างไรก็ตามเราก็ควรมีขั้นตอนในการให้การศึกษากับเด็กปัญญาอ่อนดังนี้

1. อบรมให้เด็กรู้จักการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกในครอบครัว รู้จักช่วยเหลือตนเองได้บ้าง โดยไม่ให้เป็นการละเมิดของบุคคลอื่นมากนัก เช่น การดูแลตนเอง การแต่งตัว เป็นต้น

2. อบรมให้เด็กรู้จักปฏิบัติตนเป็นสมาชิกในสังคมได้ เช่น สอนให้เด็กรู้จักที่จะเข้ากับเพื่อนฝูง รู้จักการใช้ชีวิตในสังคม รู้จักการใช้เงิน การเขียน การคิดเลขอย่างง่าย ๆ เป็นต้น

3. อบรมให้เด็กมีความรู้ในด้านวิชาชีพ เพื่อจะช่วยให้เขาสามารถเลี้ยงชีวิตของตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาอาศัยคนอื่นมากเกินไป งานที่คนปัญญาอ่อนจะทำได้สำเร็จมากที่สุดคืองานประเภทที่ไม่ต้องอาศัยสติปัญญามากนัก มักเป็นงานประเภทช่างฝีมือที่ไม่ต้องใช้ทักษะมากนัก เช่น งานซักรีดเสื้อผ้า เย็บปักถักร้อย ช่างปูน ช่างสาน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับครูที่ทำหน้าที่สอนเด็กปัญญาอ่อน

1. ครูควรเข้าใจว่าเด็กปัญญาอ่อนก็มีความต้องการพื้นฐานเช่นเดียวกับเด็กปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของความรัก ความสนใจ และความเอาใจใส่ ดังนั้นครูควรปฏิบัติต่อเด็กเหล่านี้ เหมือนเด็กปกติทั่วไป

2. ครูไม่ควรเปรียบเทียบเด็กปัญญาอ่อนกับเด็กปกติ เพราะจะเป็นการเพิ่มปมด้อยให้แก่เด็กมากขึ้น

3. ครูควรเข้าใจสมรรถภาพของเด็กปัญญาอ่อนว่ามีขีดความสามารถจำกัดและต่างกันหลายระดับ ดังนั้นครูไม่ควรจะหวังผลอะไรจากเด็กให้มากกว่า ผลที่ได้ออกมาต้องสมบูรณ์และรวดเร็วอย่างที่เราคิดนัก

4. ครูควรเข้าใจว่า เด็กปัญญาอ่อนสามารถที่จะพัฒนาการเรียนรู้ได้ ถ้าหากว่าได้รับการสอนอย่างเหมาะสม นั่นก็คือการสอนจะต้องสอน ช้า ๆ บ่อย ๆ สอนทีละอย่างและทีละขั้นตอน
5. ครูควรให้คำชมเชย และกำลังใจแก่เด็กตามสมควรไม่ควรใช้วิธีการลงโทษ

2. เด็กเรียนช้า (Slow Learner)

เด็กเรียนช้าหมายถึง เด็กที่มี I.Q. ระหว่าง 75-90 เด็กเหล่านี้เป็นเด็กที่เรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าเด็กปกติทั่วไปแต่ก็อยู่ในระดับที่สูงกว่าเด็กปัญญาอ่อน หรืออาจจะเรียกเด็กประเภทนี้ว่า เด็กที่มีสติปัญญาที่บกพร่องได้ เด็กกลุ่มนี้จะสามารถเรียนร่วมกับเด็กธรรมดาได้ก็จริง แต่ก็มักจะประสบความสำเร็จในการศึกษาน้อยกว่าเด็กทั่วไป ทั้งนี้เพราะเด็กมักจะมีความสามารถในการเข้าใจเรื่องราวที่เรียนได้ช้ากว่าเด็กธรรมดานั่นเอง

ลักษณะพิเศษของเด็กเรียนช้า

นอกจากสภาพการเรียนของเด็กกลุ่มนี้จะช้าแล้ว เด็กเหล่านี้โดยทั่วไปจะยังคงมีลักษณะพิเศษอีกหลาย ๆ อย่าง ซึ่งแต่ละคนอาจจะมีความแตกต่างกันออกไป ดังนั้นครูควรทำความเข้าใจ เพื่อช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมต่อไป ลักษณะดังกล่าวได้แก่

1. เด็กเรียนช้ามักจะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มองเห็นคุณค่าของตนเองต่ำ (low self-esteem)
2. ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กเรียนช้าจะด้อยกว่าเด็กปกติ
3. เด็กเรียนช้ามีช่วงความสนใจในการเรียนรู้ อยู่ในระยะเวลาอันสั้น
4. ความสามารถในการจำไม่ค่อยดี
5. เด็กเรียนช้าจะขาดทักษะและพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสาร
6. เด็กเรียนช้ามักจะขาดความมั่นคงทางอารมณ์และการปรับตัวทางสังคม
7. เด็กเรียนช้า มักจะมีลักษณะของการเป็นผู้ตามมากกว่าเป็นผู้นำ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูที่ทำหน้าที่สอนเด็กเรียนช้า

1. ครูควรหลีกเลี่ยงที่จะสร้างสถานการณ์ให้เด็กเรียนช้าเกิดความรู้สึกผิดหวัง มีความลำบากในการเรียน เพราะเด็กเหล่านี้มักเป็นเด็กที่มีความอดทนได้น้อยกว่าเด็กปกติ ดังนั้นการสอนเด็กเรียนช้าร่วมกับเด็กปกตินั้น ครูควรให้การบ้านเด็กแต่ละคนไม่เท่ากัน และครูไม่ควรนำผลงานของเด็กมาเปรียบเทียบกับของเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน อันจะทำให้เด็กเรียนช้าเกิดความรู้สึกมีปมด้อยและตั้งเครียดต่อการเรียน และถ้ามีเหตุการณ์ตั้งเครียดเกิดขึ้นครูควรรหาทางผ่อนคลายให้กับเด็กโดยการให้ทำกิจกรรมอื่น ๆ แทน

2. ครูควรพยายามทำให้เด็กเรียนช้าเกิดความรู้สึกมั่นใจในตนเองและมองเห็นคุณค่าของตนเองให้มากขึ้น เพราะตามปกติเด็กเรียนช้ามักจะคิดอยู่ตลอดเวลาว่าตนเองเรียนไม่เก่งเท่ากับเพื่อนคนอื่น ๆ เพราะฉะนั้นครูควรช่วยเหลือในเรื่องนี้ โดยที่เมื่อเด็กเรียนช้าได้แสดงความสามารถออกมาถึงแม้จะเป็นความสามารถเล็ก ๆ น้อย ๆ ครูก็ควรแสดงความชื่นชมให้เด็กเห็น ซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นใจและคุณค่าของเขาให้มากขึ้นได้

3. เนื่องจากเด็กเรียนช้ามีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลน้อยกว่าเด็กปกติ กล่าวคือเด็กเหล่านี้กว่าที่จะเข้าใจในเรื่องของเหตุ ของผล การหาข้อสรุปต่าง ๆ ตลอดจนความสามารถที่จะถ่ายโยงการเรียนรู้ หรือการนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ของเด็กเป็นไปได้ช้ากว่าเด็กอื่น ๆ ดังนั้นครูจึงต้องพยายามฝึกฝนในเรื่องดังกล่าว โดยจัดประสบการณ์ที่มีความหมายชัดเจนและเน้นรูปธรรมให้มาก เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาทักษะในการใช้เหตุผลมากขึ้น และในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กแต่ละครั้ง ครูจึงควรคำนึงถึงประสิทธิภาพในการเรียนรู้มากกว่าปริมาณของสิ่งที่จะให้เรียนรู้นั้น

4. เนื่องจากเด็กเรียนช้า มีช่วงความสนใจในการเรียนรู้อยู่ในระยะเวลาอันสั้น ดังนั้นครูควรเตรียมบทเรียนที่จะสอนให้เด็กเหล่านี้เป็นตอน ๆ สั้น ๆ ซึ่งจะใช้เวลาอันไม่ยาวนานมากกว่าที่จะสอนเด็กทั้งหมดเลยทีเดียว เช่นถ้าสอนเด็กระดับประถมก็ให้เด็กอ่านที่ละแผ่นแทนที่จะให้อ่านทั้งบท หรือถ้าเด็กระดับมัธยมก็อาจหาเรื่องสั้นให้เด็กอ่านแทนที่จะให้อ่านนวนิยายทั้งเล่ม เป็นต้น

5. เด็กเรียนช้าจะมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งรับรู้ได้ช้ากว่าเด็กปกติทั่วไป และความจำไม่ค่อยดี ดังนั้นครูควรจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ตลอดจนใช้เทคนิคการสอน วัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่น่าสนใจเข้าช่วยให้เหมาะสมกับสภาพของกลุ่มเด็ก เช่น

ในการสอนเด็กเรียนซ้ำ ครูจะต้องพูดซ้ำ ๆ และพูดซ้ำ ๆ นั้นหมายความว่า ครูจะต้องพูดหรืออธิบายซ้ำอย่างน้อย 2 ครั้ง และต้องอธิบายเป็นขั้นตอนตามลำดับซ้ำ ๆ หรือกล่าวได้ว่า การพูดกับเด็กจะต้องพูดซ้ำในเรื่องเดิมและด้วยวิธีเดิม (The same person telling the same people the same old things in the same old way)

6. เด็กเรียนซ้ำจะขาดทักษะและพัฒนาการทางภาษาและการสื่อสารจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องช่วยให้เด็กเหล่านี้ได้รับการฝึกฝนสนทนาและเพิ่มพูนประสบการณ์ทั้งจากการได้เห็นการได้ยินได้ฟังและได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง เพื่อช่วยส่งเสริมทักษะและพัฒนาการดังกล่าวได้

7. เด็กเรียนซ้ำมักจะขาดความมั่นคงทางอารมณ์และการปรับตัวทางสังคม ทั้งนี้เนื่องจากเด็กเหล่านี้ มักมีปัญหาเกี่ยวกับวินัยในตนเอง มีปัญหาในการควบคุมอารมณ์ มักจะวิตกกังวลเกี่ยวกับตนเอง ดังนั้นครูผู้สอนและฝ่ายแนะแนวควรร่วมมือกันเพื่อช่วยให้เด็กได้เข้าใจตนเอง มีจุดหมายปลายทางสำหรับตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการแนะแนวอาชีพซึ่งนับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็กพวกนี้มาก แต่อย่างไรก็ตามการที่ครูให้ทั้งความรัก ความอบอุ่นและความปลอดภัยแก่ความรู้สึกของเด็กก็ย่อมช่วยทำให้เด็กสามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ดีขึ้น

8. เด็กเรียนซ้ำมักจะมีลักษณะของการเป็นผู้ตามมากกว่าการเป็นผู้นำ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทางโรงเรียนจะต้องช่วยให้เด็กเหล่านี้ได้รู้จักเลือกตัดสินใจ ในการตามแบบอย่างที่เหมาะสมตลอดจนเรียนรู้ถึงลักษณะการเป็นผู้ตามที่ดี ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กบรรลุถึงเป้าหมายของสังคมประชาธิปไตยอีกด้วย

9. เด็กเรียนซ้ำชอบที่จะรับรู้และตอบสนองในเรื่องราว หรือจุดหมายที่เห็นผลทันทีทันใด ฉะนั้นในการเรียนการสอนควรจะได้ป้อนกลับ (feedback) ผลการเรียนให้เด็กทราบทันที เช่น ถ้าทำการบ้านส่งครูก็ควรจะรีบตรวจ หรือถ้าจะให้รางวัลเด็กเหล่านี้ก็ควรจะให้รางวัลทันทีไม่ควรผลัดเป็นสัปดาห์หรือเดือนต่อไป

10. เด็กเรียนซ้ำมักจะมีความท้อแท้ เหนื่อยหน่ายในการทำงานเมื่องานที่ได้รับมอบหมายนั้นตนรู้สึกว่ายากและมากเกินไป ดังนั้นครูจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบถึงลักษณะงานและปริมาณงานที่เหมาะสมที่จะช่วยให้เด็กได้ประสบความสำเร็จและมีกำลังใจที่จะเรียนต่อไป

11. เด็กเรียนซ้ำจะเป็นเด็กที่ไม่มีความสนใจอยากรู้ อยากเห็นขาดการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้บ่งชี้ว่ามีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอยู่มาก

ดังนั้นครูจึงควรช่วยกระตุ้นตลอดจนส่งเสริมช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการใช้ภาษาหรือใช้ความคิด การแก้ปัญหาต่าง ๆ หรือส่งเสริมทั้งกิจกรรมทางด้านดนตรี หรือ ศิลปะต่าง ๆ เป็นต้น

เด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงหรือเด็กอัจฉริยะ (The Intellectually Gifted Child)

คำศัพท์ที่ใช้เรียกเด็กที่มีระดับสติปัญญาสูงมีอยู่หลายคำเช่น “เด็กอัจฉริยะ” “เด็กเก่ง” “เด็กที่มีพรสวรรค์” “เด็กฉลาด” แต่ปัจจุบันศัพท์วิชาการมักใช้คำว่า “เด็กปัญญาเลิศ” และ “เด็กที่มีความถนัดสูง”

ความหมายของเด็กปัญญาเลิศ

Fliegler and Bish (1959) ได้ให้ความหมายของเด็กปัญญาเลิศว่า หมายถึงเด็กที่มีความสามารถทางการเรียนสูงเป็นเด็กที่อยู่ในกลุ่มได้คะแนนเรียนดีในระดับ 15-20 เปอร์เซนต์แรกของเด็กทั้งโรงเรียน

Terman (1959) กล่าวว่า เด็กปัญญาเลิศหมายถึง เด็กที่มีเกณฑ์ภาคเชาวน์ (I.Q.) ตั้งแต่ 140 ขึ้นไป ซึ่งเกณฑ์ภาคเชาวน์นี้ สามารถวัดได้จากแบบทดสอบเชาวน์ปัญญาของสแตนฟอร์ด-บินเน็ต (Stanford-Binet Intelligence Scale)

Dorothy Sisk (1979) ได้สรุปไว้ว่า เด็กปัญญาเลิศหมายถึงเด็กที่มีความสามารถเป็นพิเศษในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นความสามารถเพียงด้านเดียวหรือในหลาย ๆ ด้านรวมกันก็ได้ ซึ่งความสามารถเหล่านั้นมีดังนี้

1. ความสามารถทางด้านสติปัญญาทั่วไป (General Intellectual Ability) หมายถึงความสามารถทั่ว ๆ ไปทั้งทางด้านภาษา การใช้คำ การเข้าใจความหมายของคำ ความสามารถในการเขียน เรียนเลขได้รวดเร็วถูกต้อง เป็นต้น
2. ความถนัดเฉพาะวิชา (Specific Academic Aptitude) เช่น ความถนัดทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เป็นต้น
3. มีความคิดสร้างสรรค์ (Creative or Productive Thinking) เป็นความสามารถที่สลับซับซ้อนหลาย ๆ ด้าน เช่น ความสามารถในการคิดค้นสิ่งแปลกใหม่และประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไปได้ ตลอดจนมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีความคิด และการกระทำที่ยืดหยุ่น

4. มีความสามารถทางการเป็นผู้นำ (Leadership Ability) เป็นความสามารถที่จะประสานความสัมพันธ์ภายในกลุ่ม สามารถชักจูงให้ผู้อื่นคล้อยตามหรือเห็นด้วยกับความคิดของตน ตลอดจนเป็นผู้สามารถนำกลุ่มของตนให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ตามที่ต้องการได้

ลักษณะของเด็กปัญญาเลิศ

เด็กปัญญาเลิศสามารถเรียนรู้ในเรื่องของความหมายของคำและการใช้เหตุผลได้ดีกว่าเด็กทั่วไป (Ramaseshan, 1950) ชอบซักถามปัญหาต่างๆ อยู่เสมอ มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่าเด็กธรรมดา (Kough and Dehaan, 1955) มีความสามารถทางด้านความจำ การเรียงลำดับ ความสามารถทางการเรียนคณิตศาสตร์ และเกิดการหยั่งเห็น (insight) ได้ดีกว่าเด็กปกติ (Garrison and Force, 1965) นอกจากนี้ เด็กปัญญาเลิศมักสนใจอ่านหนังสือประเภทเรื่องลึกลับ อัตชีวประวัติและประวัติศาสตร์ของบุคคล (Bare, 1952) ตลอดจนเป็นเด็กที่มีช่วงความสนใจเป็นระยะเวลานานกว่าเด็กปกติด้วย แต่เด็กเหล่านี้มักมีปัญหาในเรื่องของการปรับตัวมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ และครูที่ไม่เข้าใจเขา (Burk et al., 1930)

ข้อเสนอแนะสำหรับครูที่ทำหน้าที่สอนเด็กปัญญาเลิศ

1. เด็กปัญญาเลิศ สามารถเรียนรู้และเข้าใจได้เร็วกว่าเด็กปกติ ดังนั้นครูไม่ควรสอนซ้ำ ๆ ในเรื่องเดียวกัน เพราะจะทำให้เด็กรู้สึกเบื่อหน่าย ไม่อยากจะเรียน แต่ครูควรสอนโดยการให้เด็กได้มีโอกาสอภิปราย แสดงความคิดเห็นและมีการแนะนำให้ไปค้นคว้าเพิ่มเติม

2. เด็กปัญญาเลิศ สามารถให้เหตุผลและมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าเด็กปกติ เด็กพวกนี้จึงชอบคิดและหาข้อมูลรายละเอียดต่าง ๆ ด้วยตนเองมากกว่าที่จะให้ครูบอกให้หมด

3. เด็กปัญญาเลิศมีความสามารถในการใช้คำและภาษามากกว่าเด็กปกติ จึงทำให้มีปัญหาในเรื่องการติดต่อสื่อสารกับครูและเพื่อนในชั้นเรียน เพราะเด็กเหล่านี้มักจะสื่อความหมายด้วยภาษาหรือใช้ศัพท์สูง ๆ ซึ่งเพื่อนไม่ค่อยจะเข้าใจเขา ดังนั้นครูควรจะช่วยเหลือเด็กเหล่านี้โดยการเปิดโอกาสให้เขาแสดงออกเต็มที่โดยการเขียนหรือเปิดโอกาสให้เขาได้อภิปรายในชั้นเรียนได้

4. เด็กปัญญาเลิศมักจะมีความรู้กว้าง จึงทำให้เด็กมักจะถามคำถามแปลก ๆ นอกเหนือจากบทเรียนซึ่งทำความอึดอัดให้กับครูบางคนไม่ใช่น้อย ครูควรจะต้องให้ความสนใจและเปิดโอกาสให้เด็กได้ศึกษาได้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งต้องคอยให้กำลังใจแก่เด็กเหล่านี้ด้วย

5. เด็กปัญญาเลิศมักจะเป็นเด็กที่เพื่อนชอบในบางครั้งเพราะเห็นว่าเขาเด่น แต่บางครั้งเด็กปัญญาเลิศจะแสดงออกในลักษณะที่เพื่อนไม่เข้าใจเพราะตามไม่ทัน ทำให้เด็กเหล่านี้มีการรับรู้เพื่อนที่ผิด ๆ และแยกตัวเองออกมาจากกลุ่มเพื่อน ดังนั้นครูต้องให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของการปรับตัวขึ้นได้ รวมทั้งช่วยให้เขาได้มีการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง (self-concept) ที่ถูกต้องยิ่งขึ้น

6. เด็กปัญญาเลิศมักแสดงออกอย่างเปิดเผยและมีความคิดแปลก ๆ กว่าเด็กอื่น ๆ ครูก็ต้องพยายามเข้าใจ ยอมรับและพยายามให้เด็กนำความรู้ที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ อย่าพยายามกล่าวตำหนิเด็กเพราะจะทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออกต่อไป

7. ในการสอนเด็กปัญญาเลิศครูควรใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่จะช่วยให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้น เช่น ใช้วิธีระดมสมอง (brain storming) โดยการตั้งปัญหาที่ยั่ว และท้าทาย

8. เด็กปัญญาเลิศควรจะได้รับ การจัดระบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของเขา ซึ่งนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้พยายามเสนอไว้ว่า ควรจะจัดเป็น 3 วิธีด้วยกัน ดังนี้

8.1 การจัดโครงการสอนเร่ง (Acceleration) หมายถึงโครงการที่จัดให้เด็กปัญญาเลิศได้เรียนจบหลักสูตรในระยะสั้นโดยอนุญาตให้เด็กเข้าเรียนในโรงเรียนได้เร็วกว่าเด็กปกติหรืออาจยกเว้นไม่ต้องเรียนในบางชั้น หรือเป็นการเรียนเฉพาะภาคฤดูร้อน (Harring, 1974) ก็ได้ ซึ่งวิธีนี้จะช่วยให้เด็กได้เรียนจบหลักสูตรเร็วขึ้น นับว่าเป็นการประหยัดเงิน และทำให้เด็กได้ออกไปพัฒนาสังคมได้เป็นเวลานาน (Strang, 1955) แต่วิธีนี้มีข้อเสียคือ เด็กไม่สามารถจะเรียนรู้ในบางเรื่องอย่างลึกซึ้งได้ เพราะเด็กมักขาดประสบการณ์มาก่อน

8.2 การจัดชั้นเรียนตามระดับความสามารถของกลุ่มเด็ก (Ability Grouping) เป็นวิธีการจัดให้เด็กปัญญาเลิศที่สนใจเหมือน ๆ กัน เรียนอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน หรือที่เรียกว่า Special Class ซึ่งวิธีนี้ช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปได้สะดวกขึ้น แต่วิธีการจัดแบบนี้ก็ได้รับการคัดค้านมากเพราะเป็นการแยกเฉพาะเด็กเก่งเท่านั้น (Bettelheim, 1958) และทำให้เด็กเหล่านี้ดูถูก เหยียดหยามเด็กอื่น ๆ และอาจทำให้เด็กเรียนปานกลางและเรียนอ่อนขาดการจูงใจเท่าที่ควร (Getzels and Dillon, 1973)

8.3 การเพิ่มพูนความรู้ในชั้นเรียน (Enrichment in Regular Class) ซึ่งวิธีนี้ครูอาจจะใช้เทคนิคที่เรียกว่า Horizontal และ Vertical Enrichment

Horizontal Enrichment เป็นการเพิ่มความรู้ให้แก่เด็กในแวนอน เช่น ขณะที่ครูสอนคณิตศาสตร์และบอกให้ทำการบ้าน 5 ข้อ ในขณะที่เพื่อน ๆ ยังทำไม่เสร็จ เด็กปัญญาเลิศมัก

จะทำเสร็จก่อนคนอื่น ๆ ดังนั้นครูก็จะบอกให้เด็กเหล่านั้น ทำคณิตศาสตร์ข้อต่อ ๆ ไปในแบบฝึกหัดเดียวกัน ซึ่งมีระดับยากง่ายพอ ๆ กับ 5 ข้อแรก แต่ Vertical Enrichment เป็นการเพิ่มความรู้ให้แก่เด็กในแนวตั้ง เช่น ขณะที่ครูให้เด็กทำเลข 5 ข้อ เด็กปัญญาเลิศสามารถทำได้หมดทั้งแบบฝึกหัด ครูจะบอกให้นักเรียนอ่านบทต่อไปเลย

หรือครูอาจจะใช้วิธีการให้เด็กปัญญาเลิศอ่านหนังสือที่ยากกว่าบทเรียนธรรมดา หรือสั่งให้เด็กทำรายงานพิเศษที่ตนสนใจในหัวข้อที่เกี่ยวกับเรื่องที่กำลังเรียนหรืออาจจะใช้การสอนแบบโปรแกรม (Programmed Automated Instruction) ก็ได้ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เด็กปัญญาเลิศสามารถเรียนไปได้เร็วแตกต่างกันออกไป

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (Auditory Impairment)

ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหมายถึงเด็กที่สูญเสียการได้ยินทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดก็ตามแต่กำเนิดหรือภายหลังก็ได้ ซึ่งความสูญเสียของการได้ยินนี้อาจรุนแรงถึงขั้นกระทบกระเทือนต่อความสามารถในการสื่อความหมายหรือการเรียนรู้ภาษาของเด็กได้

ประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

การแบ่งประเภทของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน มีวิธีแบ่งได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น แบ่งโดยอาศัยวิธีการให้การศึกษา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. **เด็กหูหนวก (The Deaf)** หมายถึงเด็กที่สูญเสียการได้ยินไปมากกว่า 90 เดซิเบล ไม่สามารถได้ยินเสียงคำพูด สอนให้พูดได้ยากแม้จะใส่เครื่องช่วยฟังก็ช่วยอะไรไม่ได้มากนัก
2. **เด็กหูตึง (The hard of hearing)** หมายถึงเด็กที่สูญเสียการได้ยินไปบ้าง แต่ยังมีโอกาสได้ยินและเข้าใจเสียงคำพูดอยู่ ถ้าพูดดังขึ้นกว่าเดิมหรือใส่เครื่องช่วยฟังจะทำให้รับฟังเสียงคำพูดชัดขึ้น เด็กพวกนี้สามารถจะสอนให้พูดได้

แบ่งตามระดับของความบกพร่องทางการได้ยิน

Streng (1958) ได้จำแนกระดับของความบกพร่องทางการได้ยินไว้เป็น 5 ระดับดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่มีความบกพร่องอย่างอ่อน (Mild loss) เป็นกลุ่มที่มีการสูญเสียทางการได้ยินอยู่ในระดับ 20-30 เดซิเบล หรือเป็นพวกที่มีลักษณะเกือบเหมือนคนปกติ เพียงแต่บกพร่องเล็กน้อยเท่านั้น

กลุ่มที่ 2 พวกหูค่อนข้างตึง (Children with Marginal losses) พวกนี้สูญเสียการได้ยิน อยู่ในระดับ 30-40 เดซิเบล พวกนี้มีความยุ่งยากในการฟังและการสนทนากับบุคคลทั่วไปบ้าง โดยเฉพาะการฟังเสียงที่ยืนห่างกันประมาณ 2-3 ฟุต พวกนี้สามารถที่จะฝึกการพูดโดยอาศัย การใช้เครื่องช่วยฟัง (Hearing Aids) ได้

กลุ่มที่ 3 พวกหูตึงปานกลาง (moderate losses) พวกนี้สูญเสียการได้ยินอยู่ในระดับ 40-60 เดซิเบล เด็กพวกนี้สามารถจะเรียนภาษาและพูดได้โดยการใช้เครื่องช่วยฟัง แต่เสียงนั้น ควรเป็นเสียงที่มาจากเครื่องขยายเสียงและมองเห็นแหล่งกำเนิดเสียงด้วย

กลุ่มที่ 4 พวกหูตึงค่อนข้างมาก (severe losses) พวกนี้สูญเสียการได้ยินอยู่ในระดับ 60-75 เดซิเบล เด็กกลุ่มนี้สามารถเรียนภาษาและพูดได้แต่ต้องอาศัยเทคนิคอื่น ๆ ช่วยด้วยอย่างมาก และนับว่าเป็นพวกที่เกือบสูญเสียการได้ยินอย่างสิ้นเชิง

กลุ่มที่ 5 พวกหูตึงมาก (Profound losses) พวกนี้สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ 75 เดซิเบล ขึ้นไป เด็กกลุ่มนี้ไม่สามารถเรียนรู้และเข้าใจภาษาเลย ถึงแม้จะใช้เครื่องขยายเสียงที่ดังที่สุดก็ตาม

จะเห็นได้ว่าพวกที่สูญเสียระดับการได้ยินที่อยู่ในกลุ่มที่ 1 ถึงกลุ่มที่ 3 ถือว่าเป็นพวกหูตึง ส่วนพวกที่อยู่ในกลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 จัดว่าเป็นพวกคนหูหนวก

ลักษณะพฤติกรรมเริ่มต้นของผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

โดยปกติผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะสังเกตได้ยากกว่าผู้ที่มีความบกพร่องทางด้านอื่นมาก และผู้ที่หูหนวกก็จะสังเกตได้ง่ายกว่าผู้ที่หูพิการเพียงเล็กน้อย แต่อย่างไรก็ตาม การใช้วิธีการสังเกตจากอาการหรือพฤติกรรมก็จะสามารถวินิจฉัยว่ามีความบกพร่องทางการได้ยินได้ ซึ่งพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ มีดังนี้

1. มีท่าทางการฟังที่ผิดปกติมักจะคอยเอียงหูไปตามทิศทางของเสียงหรือมีการป้องหู
2. ขณะที่กำลังสนทนากับผู้อื่น มักจะไม่ค่อยสนใจฟังและตอบโต้ช้า
3. เด็กมักจะมีคำพูดประเภท “หือ” “ว่าไงนะ” “พูดใหม่ซิ” “ไม่ได้ยินติดอยู่ที่ริมฝีปากตลอดเวลา”
4. พูดด้วยน้ำเสียงที่ผิดปกติ เช่น มักพูดเป็นเสียงที่มีระดับเดียว (monotone) หรือพูดเสียงแหลมเกินไป หรือพูดค่อยเกินไป หรือพูดเสียงดังเกินไป

5. เด็กจะมีผลการเรียนทางด้านวิชาที่ต้องอาศัยทักษะการฟังต่ำกว่าวิชาที่อาศัยการเขียนแต่เพียงอย่างเดียว

6. เมื่อพูดกับผู้อื่นมักจะมองที่ปากผู้พูดมากกว่ามองที่ตาผู้พูด

7. เวลาที่มีกิจกรรมการฟัง เช่น การประชุม เด็กจะนั่งแกล้งหน้าหรือพยายามนั่งอยู่ไกลกับผู้พูดมากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

1. ครูควรจัดที่นั่งที่จะช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินชัดเจนที่สุด ซึ่งอาจจะให้นั่งแถวหน้าหรือในกรณีที่เด็กมีความบกพร่องทางการได้ยินเฉพาะหูด้านใดด้านหนึ่ง ครูก็ควรจะหาที่นั่งให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนด้วย

2. ครูควรพยายามปรับปรุงการพูดของตนเองให้ชัดเจนทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์แก่เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและเด็กปกติในชั้นเรียน

3. ขณะที่กำลังสอนครูควรหันหน้ามองนักเรียน ไม่ควรจะหันหน้าเข้าหากระดานดำตลอดเวลาเพราะการกระทำเช่นนั้น นอกจากนักเรียนจะไม่ค่อยได้ยินเสียงของครูแล้วยังทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะไม่สามารถมองปากครูด้วยจึงทำให้เกิดความเข้าใจได้ช้า นอกจากนี้ครูควรพูดช้า ๆ และชัดเจน แต่ไม่ต้องขยับริมฝีปากมากเกินไปจะทำให้เด็กซึ่งมองปากครูไม่สามารถเข้าใจได้

4. ถ้าเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินไม่เข้าใจในสิ่งที่ครูพูดบางตอน ครูควรพูดซ้ำเฉพาะวลีที่เด็กไม่เข้าใจเท่านั้น อย่าพูดซ้ำคำต่อคำ เพราะจะเป็นการมุ่งความสนใจไปในความพิการของเด็กมากเกินไป ทำให้เขารู้ตัวและจะทำให้เกิดปมด้อยขึ้นได้ (Bichler, 1978:765)

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น (Visual Impairment)

ความหมายและประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั้นแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ประเภทที่มองไม่เห็นอะไรเลยหรือเรียกว่า ตาบอดสนิท (Totally Blind)
2. ประเภทที่มองเห็นเพียงเลือนลาง (Partially Sighted)

สมาคมคนตาบอดแห่งอเมริกา (American Foundation for the Blind, 1961) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

คนตาบอด (Blindness) หมายถึงบุคคลที่สามารถมองเห็นได้ในระดับ 20/200 หรือมองเห็นได้ในพื้นที่ซึ่งทำมุมไม่เกิน 20 องศาบิดตา

บุคคลที่สามารถมองเห็นได้ในระดับ 20/200 นี้หมายถึงบุคคลนั้นสามารถมองเห็นได้ในระยะ 20 ฟุต ในขณะที่คนปกติทั่วไปสามารถมองเห็นได้ในระยะ 200 ฟุต และสามารถมองเห็นได้ในพื้นที่ทำมุมกว้างไม่เกิน 20 องศากับตา

คนที่มองเห็นเพียงเล็กน้อย (**Partially Blindness** หรือ **Partially Sighted**) หมายถึงบุคคลที่สามารถมองเห็นได้อยู่ในระดับ 20/70-20/200

ลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา

เด็กทั่ว ๆ ไป เนื่องจากวิธีการตรวจสายตาวางละเอียดสำหรับเด็กทุกคนนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากดังนั้น ครูควรจะใช้วิธีสังเกตเพื่อตรวจสอบว่า นักเรียนในห้องมีใครคนใดที่เริ่มมีอาการบกพร่องทางสายตาบ้างดังนี้

1. มักมีอาการเวียนศีรษะ มองเห็นภาพซ้อนหรือตาพร่าขณะที่กำลังอ่านหนังสือหรือหลังอ่านหนังสือก็ได้
2. มีอาการคันตาเรื่อรังซึ่งสังเกตได้จากมีน้ำตาไหลอยู่เสมอหรือมีอาการตาแดงหรือเปลือกตาบวม เป็นต้น
3. เวลามองวัตถุในระยะไกล ๆ มักจะขยี้ตาหรือทำหน้าย่น ขมวดคิ้ว
4. เวลาเดินต้องมองอย่างระมัดระวัง หรือเดินอย่างช้า ๆ โดยไม่รู้สาเหตุ
5. ไม่มีความสนใจที่จะดูภาพที่ติดตามฝาผนังหรือข้อความที่เขียนบนกระดานดำ
6. มักจะบ่นว่ามองไม่ชัดและมักขยี้ตา
7. ในขณะที่อ่านหนังสือมักจะกระพริบตาบ่อย ๆ หรือเอียงศีรษะหรือปิดตาข้างใดข้างหนึ่งเสมอ หรือมักจะวางหนังสือในลักษณะผิดปกติ เช่น วางหนังสือใกล้หรือไกลเกินไป

เด็กตาบอดและเด็กที่มองเห็นเพียงเล็กน้อย

เด็กกลุ่มนี้เป็นเด็กที่มีความผิดปกติไปจากเด็กกลุ่มแรกซึ่งเป็นนักเรียนทั่ว ๆ ไป ซึ่งมักจะเรียนรวมไปกับเด็กปกติ แต่ถ้าต้องเป็นครูสอนเฉพาะเด็กตาบอดและเด็กที่มองเห็นเพียงเล็กน้อย ครูจะสามารถสังเกตพฤติกรรมได้ดังนี้ (Telford, 1972)

1. เด็กมักจะพูดช้ากว่าปกติ
2. เด็กมักจะพูดด้วยเสียงดังกว่าเด็กสายตาปกติ
3. เด็กมักจะพูดด้วยน้ำเสียงราบเรียบ ไม่มีเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ
4. เด็กมักจะไม่ใช่ทำทาง หรือมือหรือสีหน้าประกอบในขณะที่พูด

5. เด็กมักจะเผยอริมฝีปากเพียงเล็กน้อย (Lowenfeld, 1963)

6. เด็กตาบอดตั้งแต่ยังเด็กจะไม่สามารถเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ดีเท่ากับเด็กที่ตาบอดเมื่อโต (Axelrod (1959), Zweiblsion and Barg (1967), Nolan and Ashcroft (1969))

ข้อเสนอแนะสำหรับครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น

1. ครูควรจัดให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นนั่งใกล้กระดานดำหรือวางโต๊ะเรียนให้ตรงกับที่ ๆ มีแสงสว่างเพียงพอ
2. ครูควรเขียนหนังสือตัวโต ๆ หรืออาจแก้ไขโดยให้เด็กใส่แว่นหรือ contact lenses
3. ครูควรแนะนำถึงวิธีที่จะใช้สายตาของเขาให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองมากที่สุด
4. ในกรณีที่เด็กตาบอดครูควรจัดเด็กเหล่านี้ให้เรียนในโรงเรียนพิเศษหรือชั้นพิเศษในโรงเรียนธรรมดาซึ่งจะไม่กล่าวรายละเอียดในที่นี้

เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด (Speech Impairments)

ความหมายของเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด

Riper, C.V. (1972) ได้ให้ความหมายของผู้ที่มีความบกพร่องทางการพูดว่าหมายถึงผู้ที่มีลักษณะของคำพูดที่สื่อความหมายกับผู้อื่นไม่ได้ผลจึงทำให้ผู้พูดหมดความตั้งใจที่จะพูดรวมทั้งทำให้ผู้พูดเกิดปัญหาทางอารมณ์

ประเภทของเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด

เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดที่เราสามารถพบอยู่เสมอ ๆ นั้น สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1. การพูดไม่ชัด (Articulatory Disorders) หมายถึงผู้ที่มีลักษณะการออกเสียงพยัญชนะสระ และวรรณยุกต์ที่ไม่ถูก ซึ่งได้แก่
 - ออกเสียงหนึ่งเป็นเสียงหนึ่ง เช่นออกเสียง ร เป็น ล (เรียน ---->เลียน) เสียงสระเอือ เป็น เอีย (เพื่อน --- เพื่อน) ออกเสียงมาตราตัวสะกดแม่ กงเป็นแม่ กนหรือไม่ กม (นั่ง-นั้น) (มอง-มอม) แม่ กด เป็นแม่ กก (ลาด --> ลาก) แม่ กนเป็นแม่ กง (ขน --> ขง)
 - ไม่ออกเสียงบางเสียง เช่นไม่ออกเสียงควบล้ำ ร หรือ ล หรือ คว (ปรับปรุง ----> ับปุง, เปลี่ยนแปลง ----> เปลี่ยนแปง, ควาย --> วาย) หรือไม่ออกเสียงคำที่อยู่ตรงกลาง (มหาวิทยาลัย --> มหา' ลัย)

2. **จังหวะการพูดผิดปกติ (Rhythm Disorders)** เช่นการพูดติดอ่าง ซึ่งอาจจะเป็นการพูดติดเป็นห้วง ๆ พูดซ้ำ ๆ อาจจะเป็นการพูดซ้ำพยางค์หรือซ้ำคำหรือซ้ำข้อความก็ได้

3. **เสียงผิดปกติ (Voice Disorder)** หมายถึงผู้ที่มีลักษณะความบกพร่องทางเสียง เช่น มีระดับเสียงราบเรียบหรือระดับเสียงสูง-ต่ำมากเกินไป หรือเสียงดัง-เสียงค่อยมากเกินไป หรือมีลักษณะเสียงแหบเคี้ยว เสียงแห้ง หรือเสียงขึ้นจมูก เป็นต้น ซึ่งลักษณะที่มีเสียงเช่นนี้อาจเนื่องมาจากเพดานโหว่ หรือริมฝีปากแห้ว หรือหูพิการ หรือความพิการทางสมอง เป็นต้น

ลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด

เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดมักจะเป็นเด็กที่มีอารมณ์แค้นเครียดเพราะผู้ปกครองมักคาดหวังในตัวเด็กสูงเกินไป (Wood, 1946, Moncur, 1952; Marg, 1965) ซึ่งมีผลทำให้เด็กเหล่านี้มักจะได้รับกรยอมรับจากเพื่อน ๆ น้อยกว่าปกติ (Woods and Carrow, 1955) และเด็กเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะเป็นคนขี้อายและมีความวิตกกังวล (Fitz Simon, 1958)

ข้อเสนอแนะสำหรับครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด

1. ครูควรพยายามไม่แสดงความรำคาญหรือเบียดเบียนเมื่อเด็กพูดไม่คล่อง หรือพูดติดอ่าง เพราะจะทำให้นักเรียนคนอื่น ๆ มีปฏิกิริยาเช่นเดียวกับครูด้วย

2. ครูควรแสดงให้เด็กเห็นว่าครูยอมรับและให้ความสำคัญแก่เขาเหมือนเด็กทั่ว ๆ ไป ทั้งนี้เพราะเด็กเหล่านี้มักจะไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ และพ่อแม่ ดังนั้นเขาจึงต้องการกำลังใจเพื่อชดเชยต่อปฏิกิริยาที่ไม่ดีที่เคยได้รับมาก่อน

3. ครูไม่ควรบังคับให้เด็กพูดโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นการพูดหน้าชั้นวันแต่ว่าเขาจะอาสาสมัคร และเต็มใจที่จะพูดเอง

4. ในกรณีที่เด็กกำลังเล่าเรื่องและเริ่มพูดติดอ่าง ครูไม่ควรช่วยพูดต่อให้จบ เพราะเด็กรู้ว่าเขาต้องการพูดทั้งหมดให้ได้และการกระทำเช่นนั้นของครู จะยิ่งทำให้เด็กคนอื่น ๆ สนใจและเห็นลักษณะการพูดที่ไม่ปกติของเด็กอีกด้วย

5. ครูควรให้รางวัลโดยการชมเชย เมื่อเด็กสามารถทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ที่ไม่ต้องใช้ภาษาได้ดี ทั้งนี้เพื่อสร้างความมั่นใจแก่เด็ก นั่นเอง

6. ครูควรจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเพื่อช่วยให้เด็กได้ฝึกพูดเช่นร่วมร้องเพลง หรืออ่านหนังสือพร้อม ๆ กัน ตลอดจนได้สนทนากับเพื่อน ๆ ก็ได้

เด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ (Emotional Disturbance)

ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์

เด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ หมายถึง เด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์อย่างรุนแรง จนไม่สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ เด็กพวกนี้มักจะมีลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่แตกต่างไปจากเด็กทั่วไป กล่าวคือพฤติกรรมของเขาอาจจะรุนแรงตั้งแต่ชอบทำลายสิ่งของ หรือก้าวร้าวจนกระทั่งถึงมีพฤติกรรมชอบแยกตนเองออกจากสังคม ซึ่งลักษณะเหล่านี้ครูสามารถพบเห็นได้ทั่วไปในชั้นเรียน เด็กเหล่านี้มักจะประสบความล้มเหลวทั้งในการเรียนและการอยู่ร่วมกับผู้อื่น แต่อย่างไรก็ตามเรายังไม่ทราบสาเหตุที่แน่ชัดว่าเป็นเพราะอะไร

ประเภทและลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์

เด็กที่มีปัญหาด้านอารมณ์มักจะมีพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดคือ

1. พวกที่มีความวิตกกังวล (Anxiety)
2. พวกที่ชอบหนีสังคม (Withdrawal)
3. พวกก้าวร้าว (Aggression)

1. **พวกที่มีความวิตกกังวล** หมายถึงพวกที่มักจะมีความกลัวต่อสิ่งหรือเหตุการณ์ที่ยังไม่ได้เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจจะเกิดจากการที่เด็กมีความรู้สึกว่าจะหวู่ ขาดคนช่วยเหลือ หรือรู้สึกว่าโลกนี้ไม่น่าอยู่ มีแต่ศัตรูซึ่งถ้าเป็นมาก ๆ จะมีผลทำให้กลายเป็นโรคประสาท และโรคจิตได้ (Karen Horney, 1937) หรืออาจเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่เป็นแบบปกป้องมากเกินไปจึงทำให้เด็กทำอะไรไม่เป็น เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้นทำให้เด็กไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเกิดความวิตกกังวลขึ้นซึ่งลักษณะของความวิตกกังวลของแต่ละคนจะมีความรุนแรงมากน้อยไม่เหมือนกัน เช่น

1.1 Chronic anxiety เป็นลักษณะของคนที่มีความวิตกกังวล กลัวและหวาดหวั่นอย่างรุนแรงและเกินความจริงเด็กกลุ่มนี้มักจะเป็นคนที่ตกใจง่าย เหนื่อยง่าย และหมดอาลัยในชีวิต

1.2 Phobia เป็นลักษณะของความกลัวสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะอย่างไม่สมเหตุผล เช่น กลัวแมว จิ้งจก กลัวเชื้อโรค กลัวฟ้าร้อง เป็นต้น

1.3 Obsession and Compulsion

Obsession และ Compulsion เป็นลักษณะของการย้ำคิดและย้ำทำ ซึ่งจะเกิดคู่กันเสมอ Obsession เป็นลักษณะของการคิดที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และไม่สามารถที่จะยับยั้งมิให้คิดไม่ได้ ส่วน Compulsion เป็นลักษณะของการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามันไม่ดีหรือเป็นอันตราย แต่ก็ไม่สามารถที่จะยับยั้งมิให้กระทำเช่นนั้นไม่ได้ เช่น เมื่อออกไปจากบ้านแล้วก็คิดว่าตนเองลืมใส่กุญแจบ้านก็มักจะครุ่นคิดอยู่อย่างนั้นตลอดเวลา (Obsession) จนในที่สุดต้องกลับไปตรวจดูที่บ้านอีกครั้ง สองครั้ง เพื่อความแน่ใจ (Compulsion) และเขาก็มักจะเป็นอยู่อย่างนั้นทุก ๆ วัน และถ้าหากว่าเขาไม่ได้กลับไปตรวจดูอีกครั้ง เขาก็จะรู้สึกวิตกกังวลทั้งวัน

2. **พวกที่ชอบหนีสังคม** หมายถึงเด็กที่ใช้วิธีการปรับตัว ด้วยวิธีการแยกตัวเองออกไปจากสังคม เพราะการกระทำเช่นนี้เป็นวิธีที่ง่าย ไม่ต้องเสียดาย และสังคมยอมรับมากกว่าการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมา โดยทั่วไปแล้วครูมักจะไม่ค่อยสนใจเด็กกลุ่มนี้มากเหมือนกับเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว ทั้งนี้เพราะเด็กเหล่านั้นเมื่ออยู่ในห้องเรียนก็มักจะเป็นคนเงียบขรึม ไม่ค่อยทำความยุ่งยากให้กับเพื่อน ๆ ชอบนั่งเรียนหรือทำงานด้วยตนเองจึงทำให้ครูเข้าใจว่าเด็กเหล่านั้นไม่มีอะไร แต่แท้จริงแล้วถ้าหากว่าครูปล่อยทิ้งไว้นาน ๆ บางทีจะทำให้เด็กสร้างปัญหาขึ้นมากกว่าเด็กก้าวร้าวเสียอีก แต่ก็มีข้อควรระวังอยู่เหมือนกันว่าครูไม่ควรที่จะไปทักท้วงเอาว่าเด็กที่เงียบขรึมทุกคน เป็นเด็กที่ชอบหนีสังคม เพราะเด็กบางคนที่เงียบขรึมลงนั้นอาจเป็นเพราะเด็กกำลังได้รับความกระทบกระเทือนทางอารมณ์อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ก็ได้

3. **พวกก้าวร้าว** หมายถึงเด็กที่แสดงออกมาในลักษณะของการเป็นศัตรูต่อกัน ซึ่งอาจจะแสดงออกมาทางกายหรือทางวาจาก็ได้ เช่นการชกต่อย การทำลายข้าวของ หรือการพูดจาหยาบคาย เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้มักจะเป็นที่รังเกียจของสังคม ตัวอย่างของเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวเรามักจะเรียกว่าเด็กเกเร (Delinquency)

เด็กเกเรหมายถึง เด็กที่ชอบกระทำความผิดทางกฎหมาย (มีอายุ 7-17 ปี) หรือเป็นเด็กที่ชอบต่อต้านสังคมหรือชอบฝ่าฝืนกฎหรือข้อห้ามของชุมชน ทั้งนี้เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น ตลอดทั้งต้องการทดแทนสิ่งที่เคยทำให้ตนขาดความสุขอย่างใดอย่างหนึ่งไปในวัยเด็ก และต้องการป้องกันตนเองด้วยกลวิธีต่าง ๆ กัน ตามปกติเด็กเกเรจะมีทั้งหญิงและชาย แต่เด็กผู้ชายมีโอกาสเป็นเด็กที่ชอบกระทำความผิดมากกว่าเด็กผู้หญิง และเด็กผู้หญิงมักจะแสดงออกในรูปของการตีหมอนมินเมา และมีปัญหาเรื่องเพศมากกว่าเด็กผู้ชาย (Bowman, 1959)

ข้อเสนอแนะสำหรับครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์

1. ครูไม่ควรลงโทษเด็กประเภทนี้โดยไม่จำเป็น เพราะการลงโทษไม่ช่วยให้เด็กดีขึ้นเลย กลับยิ่งทำให้เด็กมีสุขภาพจิตที่ไม่ดีขึ้นด้วย

2. บางครั้งครูควรทำเป็นไม่สนใจ ไม่เห็นและไม่ได้ยินต่อการกระทำของนักเรียนบ้าง แต่อย่าให้เกินขอบเขตมากนัก ทั้งนี้เพราะการกระทำของนักเรียนในบางครั้งอาจเป็นการกระทำ เพื่อเรียกร้องความสนใจหรือเพื่อผ่อนคลายความเครียด เป็นต้น

3. ครูควรมีความรู้สึกไวต่อการเปลี่ยนอารมณ์ของนักเรียนในห้องเมื่อนักเรียนเริ่มมีความตึงเครียด ครูควรหากิจกรรมที่จะผ่อนคลายความเครียดลง หรืออาจจะใช้อารมณ์ขันก็ได้

4. เมื่อเด็กมีความวิตกกังวลอันเนื่องมาจากการได้รับความกระทบกระเทือนใด ๆ ก็ตาม ครูควรให้ความสนใจ เข้าใจในตัวเด็ก และแสดงการยอมรับเด็กว่าเขามีคุณค่า ตลอดจนให้ความสนใจ ความอบอุ่นแก่เด็ก เท่าเทียมกับเด็กปกติอื่น ๆ

เด็กที่มีความพิการทางร่างกาย (Orthopedic Handicaps)

ความหมายของเด็กที่มีความพิการทางร่างกาย

เด็กที่มีความพิการทางร่างกาย หมายถึงเด็กที่มีสภาพของร่างกายไม่สมประกอบซึ่งอาจจะมีลักษณะของกล้ามเนื้อหรือกระดูกมีลักษณะผิดปกติจนไม่สามารถใช้ หรือเคลื่อนไหวแขนขาได้ เป็นต้น

ประเภทของความพิการทางร่างกาย

Samuel A. Kirk (1962) ได้แบ่งเด็กที่มีความพิการทางร่างกายและจำเป็นจะต้องให้ความช่วยเหลือออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. Crippled or Orthopedically Handicapped Children

2. Children with Special Health Problem

1. Crippled or Orthopedically Handicapped Children

หมายถึง เด็กที่พิการมาโดยกำเนิดในลักษณะของการเจริญของข้อต่อของแขน ขา และกล้ามเนื้อที่ผิดปกติ รวมทั้งเด็กที่มีสมองพิการ (Cerebral Palsy) ด้วย หรือเด็กที่เกิดความพิการขึ้นอันเนื่องมาจากการได้รับอุบัติเหตุหรือเกิดการติดเชื้อเช่น โปลิโอ วัณโรคที่ข้อต่อหรือกระดูก เป็นต้น

2. Children with Special Health Problems

หมายถึง เด็กที่มีปัญหาในเรื่องของสุขภาพร่างกาย เช่นร่างกายอ่อนแอ หดเรี่ยวแรง หรือเป็นโรคที่เกี่ยวกับหัวใจ โรคลมบ้าหมู (Epilepsy) โรคเบาหวาน โรคหืด (Asthma) โรคเรื้อน (Eczema) เป็นต้น ซึ่งทำให้เด็กเหล่านั้นต้องพัก ทางการแพทย์เป็นพิเศษ จึงไม่สามารถที่จะไปเรียนหนังสือได้

สำหรับในบทนี้จะกล่าวเฉพาะโรคลมบ้าหมู ซึ่งมักจะเกิดขึ้นบ่อยในหมู่นักเรียน

โรคลมบ้าหมู (Epilepsy)

โรคลมบ้าหมูเป็นลักษณะของความผิดปกติของระบบประสาทอย่างหนึ่ง ไม่ใช่เป็นโรคติดต่อซึ่งอาจจะเกิดจากสมองและระบบประสาทถูกทำลาย เนื่องจากได้รับบาดเจ็บตอนคลอด อุบัติเหตุ มะเร็ง โรคที่ติดเชื้อ และความผิดปกติทางกายด้านอื่น

โดยทั่วไปเมื่อนักเรียนมีอาการของโรคลมบ้าหมูขึ้นนั้นจะมีลักษณะเด่นชัด คือมีอาการเหมือนเป็นลม ซึ่งจะมีลักษณะใหญ่ ๆ 2 ชนิด คือ แกรนด์ มอล (Grand Mal) และ เพทิต มอล (Petit Mal)

คนที่เป็นลมแบบ แกรนด์ มอล จะมีลักษณะไม่รู้สึกรู้ตัวและล้มลงประมาณ 2-3 นาที ร่างกายจะกระตุกชัก มีน้ำลาย หลังจากที่มีอาการเช่นนี้สัก 2-3 นาที จนถึงหลายชั่วโมงก็จะมีอาการรุนแรงเกิดขึ้น ส่วนคนที่เป็นลมบ้าหมูแบบเพทิต มอล จะมีความรุนแรงน้อยกว่าถ้าเป็นน้อยจะมีลักษณะจ้องมองไปข้างหน้าสัก 1 วินาที มีบางรายควบคุมอวัยวะที่เคลื่อนไหวไม่ได้ 2-3 นาที ก็จะทิ้งของหรือยี่นึ่ง ไม่ได้ระวางว่ายื่นบนสิ่งใด หรือรอบตัวมีอะไร แต่ไม่ล้ม

ถ้ามีนักเรียนที่เป็นโรคนี้อยู่ในห้องเรียน ครูควรพยายามให้เพื่อน ๆ ได้เข้าใจถึงธรรมชาติของโรคนี้ จะช่วยให้เพื่อน ๆ มีความกลัวน้อยลงและจะได้คอยให้ความช่วยเหลือเพื่อนคนที่เป็นได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ไบเลอร์ (Biehler, 1971) ได้เสนอแนะวิธีที่ครูควรปฏิบัติ เมื่อเด็กเป็นลมบ้าหมู ดังนี้

1. ครูควรพยายามระงับความตกใจและกลัวกับอาการเป็นลมของเด็ก มีสติที่รู้ว่าจะทำอย่างไรกับเด็ก เพราะถ้าครูแสดงความกลัวหรือความยุ่งยากใจออกมา นักเรียนในชั้นก็จะมีปฏิกิริยาเช่นเดียวกับครูบ้าง

2. ครูควรระวังไม่ให้เด็กล้มลง และถ้าเด็กอยู่ที่พื้นอย่าพยายามเคลื่อนย้ายเด็ก แต่ให้ถอดสิ่งของออกจากตัวเด็ก

3. ควรหาผ้าเช็ดหน้าใส่ไปในปากเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กกัดลิ้นของตนเอง ถ้าเด็กกัดลิ้นก็ให้รีบแก้ไข

4. เมื่อเด็กรู้สึกตัวจะเพ็ลย ควรให้เด็กอยู่ในที่เงียบสงบหรืออย่างน้อยที่สุดให้อยู่ในที่ ๆ เพื่อนไม่เห็นและพักผอนได้

5. ถ้าเด็กเป็นลมบ่อยครูควรจะมอบหมายให้เพื่อนสนิทคอยดูแลอย่างใกล้ชิด

ลักษณะพฤติกรรมของเด็กที่มีความพิการทางร่างกาย

1. เด็กพิการจะปรับตัวได้ยากกว่าเด็กปกติมาก (Cruickshank, 1963) ยิ่งเด็กที่ร่างกายพิการมาเป็นเวลานานจะมีปัญหาทางด้านอารมณ์และการปรับตัวมากกว่าเด็กที่เริ่มมีความพิการเกิดขึ้น (Barker, et al., 1953)

2. เด็กพิการมักจะแสดงพฤติกรรมถอยหนีจากผู้อื่นมากกว่าที่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวและมักเป็นเด็กขี้อาย

3. เด็กพิการมักจะปฏิเสธที่จะรับรู้ว่าความพิการได้เกิดขึ้นแล้วหรือความพิการนั้นได้ทำให้ตนมีขอบเขตจำกัดอะไรบ้าง

4. เด็กพิการมักจะแสดงความอวดดีและแก้แค้น ตลอดทั้งปฏิเสธที่จะรับความช่วยเหลือ หรือความเห็นอกเห็นใจ และไม่ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้อื่น

5. เด็กพิการมักกลายเป็นเด็กที่ต้องพึ่งคนอื่น และเรียกร้องความสนใจ เพราะการที่ตนช่วยตนเองไม่ได้นับว่าเป็นวิธีเดียวที่จะได้รับความรัก ความสนใจ และการดูแลเอาใจใส่ (เบญจมา ชลธารินทร์, 2524)

ข้อเสนอแนะสำหรับครูที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความพิการทางร่างกาย

1. ครูควรยอมรับความพิการของเด็ก ตลอดทั้งรับทราบถึงขีดจำกัดของความพิการ และในขณะเดียวกันก็ยอมรับทักษะและความสามารถของเด็กที่มีอยู่ด้วย

2. ครูควรหลีกเลี่ยงที่จะเปรียบเทียบเด็กพิการกับเด็กปกติอื่น ๆ รวมทั้งอย่าคาดหวังเด็กมากเกินไป ควรตั้งเกณฑ์และคาดหวังให้ตรงกับความสามารถของเด็กแต่ละคน มิเช่นนั้นแล้วจะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกคับข้องใจขึ้นได้ ซึ่งจะมีผลต่อความรู้สึกที่ไม่ดีต่อตนเอง แต่ขณะเดียวกันก็ไม่ควรจะคาดหวังเด็กไว้ต่ำเกินไป เพราะจะทำให้เด็กพึ่งคนอื่นมากเกินไป และทำให้รู้สึกที่ไม่สามารถช่วยตนเองได้เลย ในที่สุดก็จะยอมแพ้ต่อชีวิต

3. ครูควรสนับสนุนและพยายามกระตุ้นให้เด็กช่วยเหลือตนเองให้มากที่สุด เพราะคนที่ร่างกายพิการมักจะพึ่งคนอื่นนานกว่าปกติเพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าเด็กสามารถทำกิจกรรมด้วยตนเองได้มากเพียงใดความพิการที่จะเป็นอุปสรรคต่อเด็กก็จะลดน้อยลงเพียงนั้น

4. ครูควรจัดให้เด็กพิการได้มีประสบการณ์หลาย ๆ อย่างในสิ่งที่เขาสามารถทำได้ ทั้งนี้เพื่อจะได้ช่วยให้เด็กได้พัฒนาความสามารถด้านที่เด็กยังด้อยอยู่ และเป็นการกระตุ้นให้เด็กได้พัฒนาไปในด้านที่เด็กมีความถนัดด้วย

ดังนั้นถ้าหากว่าครูสามารถปฏิบัติตามได้แล้วก็นับว่าเป็นการช่วยให้ผู้พิการเหล่านั้นได้มีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งจะทำให้พวกเขามีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นต่อไปอีกด้วย

สรุป

เด็กพิเศษ (The Exceptional Children) หมายถึงเด็กที่มีลักษณะการเจริญเติบโตหรือมีพัฒนาการที่แตกต่างไปจากเด็กปกติทั้งในเรื่องของสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม

เด็กพิการสามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. เด็กที่มีความผิดปกติทางสมองซึ่งแบ่งออกเป็น
 - เด็กที่มีระดับสติปัญญาต่ำ ได้แก่เด็กปัญญาอ่อน เด็กเรียนช้า
 - เด็กที่มีระดับสติปัญญาสูง หรือเด็กอัจฉริยะหรือเด็กปัญญาเลิศ
2. เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ซึ่งได้แก่เด็กหูหนวก และเด็กหูตึง
3. เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น ซึ่งได้แก่เด็กตาบอดและเด็กที่มองเห็นเพียง

เลือนลาง

4. เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด
5. เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์
6. เด็กที่มีความพิการทางร่างกาย

ซึ่งเด็กแต่ละประเภทผู้เป็นครูควรจะได้เข้าใจถึงธรรมชาติ และแนวทางในการช่วยเหลือด้วย

คำถามท้ายบทที่ 10

1. “เด็กพิเศษ” หมายถึงเด็กประเภทใด
2. เด็กพิเศษมีกี่ประเภท อะไรบ้าง จงอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบด้วย
3. ท่านจะมีข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมแก่เด็กพิเศษแต่ละประเภทอย่างไรบ้าง จงอธิบายมาพอสังเขป
4. จงยกตัวอย่างของ **ข้อควรปฏิบัติ** และ **ไม่ควรปฏิบัติ** ต่อเด็กพิเศษแต่ละชนิดมาชนิดละ 2 ข้อ

บรรณานุกรม

- เดือนตา สุวรรณจินดา (แปล) *เรียนตามุสบายที่ซันเมอร์ฮิล* เอ เอช นีล (เขียน, กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์เคล็ดไทย, 2520)
- วงพักตร์ ภูพันธ์ศรี *จิตวิทยาเด็กนอกระดับ (เด็กพิเศษ)* บริษัทประชาชน จำกัด กรุงเทพฯ, 2426
- ศิรินันท์ ดำรงผล *จิตวิทยาพัฒนาการและการศึกษา* หอรัตนชัยการพิมพ์ กรุงเทพฯ 2524
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู คุรุปริทัศน์ (ปีคนพิการสากล' 24) 2524.
- Biehler, Robert F. *Psychology Applied To Teaching (3rd edition)* : Houghton **Mifflin** Company, Boston, 1978.
- Kirk, Samuel A. *Educating Exceptional Children* : Houghton Mifflin Company, Boston, 1962.
- Riper, C.V. *Speech Correction*. Prentice Hall, Inc., New Jersey, 1972.
- Telford, Charles W. and Sawrey, James M. *The Exceptional Individual Prentice-Hall, Inc., New York, 1972.*